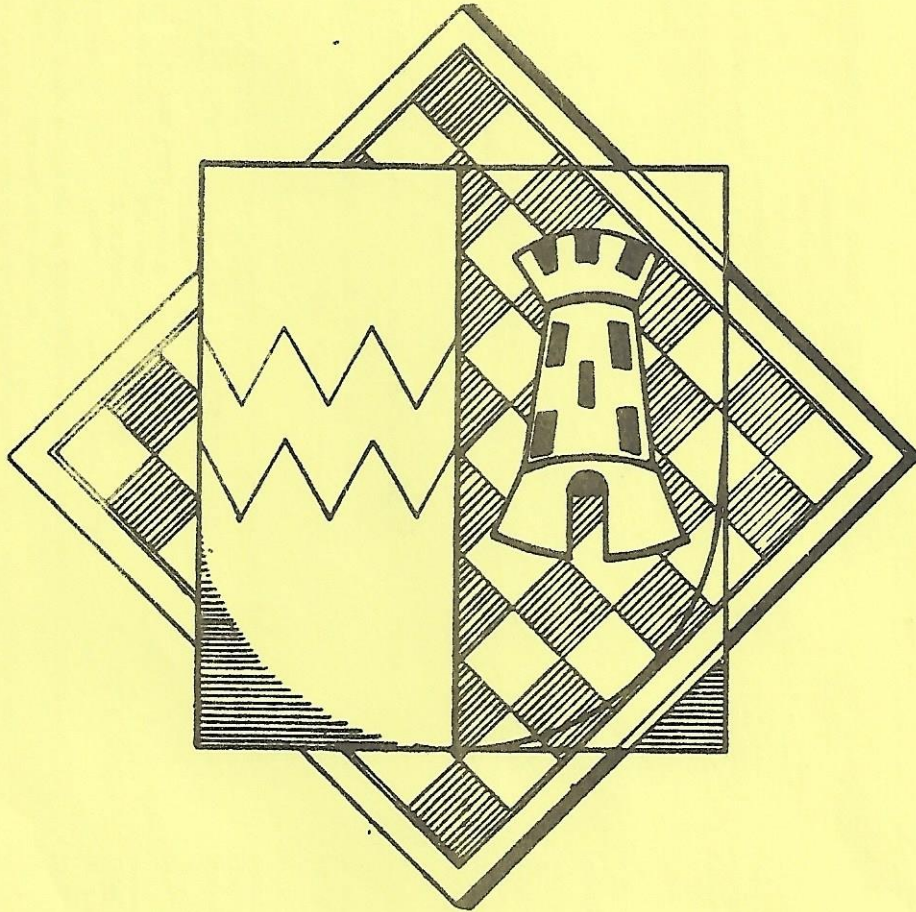

OVERSCHIE SCHAAKT

Van S. G. Overschie

Postbus 10207

3004 AE Rotterdam

12/83

OVERSCHIE SCHAAKT

Klubblad van het Schaakgenootschap "OVERSCHIE" - Opgericht 23 JAN 1936

Hoofred.: C.W. Feelders, Schans 119, 3025 VG Rotterdam. Tel. 010-770836

Verenigingsadres : Postbus 10207, 3004 AE Rotterdam

Verenigingsavond : Elke vrijdag van 20.00 tot 24.00 uur

Verenigingslokaal: Rotterdamse Rijweg 10, Overschie - telefoon 010-157620

Postgirorekening : 69 33 89

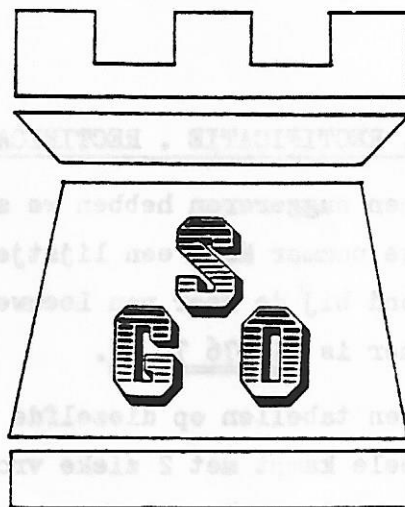
t.n.v. Penningmeester S.G. Overschie

Bankrekening : 25.46.81.018

B E S T U U R

TELEFOON

Voorzitter	: F.F. van den Bergh, Wijnkoopsbaai 94 2904 BR Capelle a/d IJssel	010-507593
Secretaris	: A.A.M. de Greeve, Pieter Postlaan 77 3042 CJ Rotterdam	010-372782
Penningmeester	: M. Degeling, Joliotplaats 388 3069 TL Rotterdam	010-218290
Wedstrijdleader	: J.W. Bakker, Zernikeplaats 246 3068 ZR Rotterdam	010-213650
Commissaris van materiaal	: F.E.A. van Leeuwe, Coolhaven 54 B 3024 AD Rotterdam	010-767662

FIESTA-DEL-VITESSE-DE-CAISSA

Onder deze bloemrijke titel mogen we telkenjare ons snelschaakfestijn aankondigen waarmee we het jaar gaan uitluiden. Op "oudejaarsavond", op vrijdag 30 december derhalve, gaan we er weer tegenaan. Natuurlijk komt U ook. U hebt immers geen enkele (goede) reden om niet aanwezig te zijn!

Het gaat natuurlijk in de eerste plaats om de ouderwetse gezelligheid (dat klinkt bijna nostalgisch) maar ook om leuke partijen, geweldige "veeg"partijen, kollossale blunders, nipte overwinningen, tactische remises, openingsfinesses en eindspelwetenswaardigheden; kortom het hele scala van zaken die onze sport zo boeiend maken.

Ter verhoging van de feestvreugde bakt voorzitter v/d Bergh ons weer enkele olieballen en/of appelflappen (niet aan de stukken zitten zonder eerst een servet te handteren), zijn er weer vele, vele prijzen (+ 2 op 3) en zal in het kader van Het Inleveren speciaal gezorgd worden voor eet- en drink-prijzen.

U ziet u moet komen, U kunt er niet omheen. Tot ziens op vrijdag 30 december.

HET BESTUUR.

DEFINITIEVE EINDSTAND ZOMERCOMPETITIE 1983.

Na een buitengewoon spannende eindstrijd is het pleit dan toch beslecht. Op de laatste avond stonden nog enige cruciale duels op het programma, waarbij Degeling als kansloze outsider het het slechts trof. Feelders, lijst-aanvoerder op dat moment, kwam te laat waardoor hij zijn topositie mocht verdedigen tegen iemand die geen belang had bij het resultaat. Degeling deed echter zijn sportieve plicht door remise uit de weg te gaan, tweemaal af te slaan en met risico's op winst te spelen. Dat kostte Cor het kampioenschap. Everwijn werd nu de gelukkige. Proficiat Aad! In de B-groep konden Lignos en Oosthoek het onderling rechtstreeks uitvechten. Oosthoek was daarbij in het nadeel omdat hij met zwart op winst moest spelen. Lignos ruilde alles wat er te ruilen viel en toen Oosthoek ijzer met handen wilde breken kon Lignos' haan victorie kraaien.

De gedetailleerde uitslag luidt:

GROEP-A				GROEP-B					
1	EVERWIJN A	11.46	11 -17	8-9	1	LIGNOS I	14.90	13 -16	8-8
2	FEELDERS CW	11.24	10 -18	9-9	2	OOSTHOEK S	13.70	12 -18	8-10
3	Korver, de	10.545	10 $\frac{1}{2}$ -13	7-6	3	Ooms, JH	13.42	11 -16	7-9
4	Kloek	8.98	9 -14	7-7	4	Kalkman	13.20	10 -15	8-7
5	Klapwijk	8.89	7 $\frac{1}{2}$ -17	9-8	5	Rijnders	11.87	5 $\frac{1}{2}$ -18	9-9
6	Blonet	8.35	7 $\frac{1}{2}$ -10	6-4	6	Doornheim	9.835	6 $\frac{1}{2}$ -9	5-4
7	Liefhebber DP	8.05	7 -13	7-6	7	Steenis, van	9.64	7 $\frac{1}{2}$ -11	6-5
8	Jong, de	6.905	6 $\frac{1}{2}$ -16	8-8	8	Visser, Rinze	9.37	3 - 6	3-3
9	Vaart, v/d	6.90	6 -10	5-5	9	Verkaik	9.09	5 -12	6-6
10	Bakker	6.71	6 $\frac{1}{2}$ -12	6-6	10	Gids, de	9.00	7 -12	6-6
11	Greeve, de	6.57	5 $\frac{1}{2}$ -12	6-6	11	Leeuwe, van	8.76	6 $\frac{1}{2}$ - 9	5-4
12	Vos, de	5.99	3 $\frac{1}{2}$ -11	5-6	12	Bor	8.75	4 $\frac{1}{2}$ -10	5-5
13	Bergh, v/d	5.77	4 -17	8-9	13	Boers	8.36	4 $\frac{1}{2}$ - 9	5-4
14	Hopman	5.76	5 $\frac{1}{2}$ -11	5-6	14	Teeffelen, van	7.88	6 -13	7-6
15	Hoeksma	4.87	2 $\frac{1}{2}$ -13	7-6	15	Ouwerkerk	7.67	2 $\frac{1}{2}$ - 9	5-4
16	Degeling	4.505	4 $\frac{1}{2}$ - 6	4-2	16	Tegelaar	7.07	2 - 5	2-3
17	Pijpers	3.83	2 $\frac{1}{2}$ - 9	4-5	17	Hinterding	6.83	2 - 4	2-2
18	Krop	3.74	4 - 6	3-3	18	Bangert	6.57	4 $\frac{1}{2}$ -10	5-5
19	Seele	3.65	2 - 6	3-3	19	Liefhebber Paul	6.37	0 - 1	1-0
20	Horst, v/d	3.03	3 - 4	1-3	20	Nouwen	6.37	0 - 2	1-1
21	Geldhof	2.44	$\frac{1}{2}$ - 1	1-0	21	Visser, Gurbe	6.37	0 - 4	2-2
22	Lenoir	2.24	1 - 2	1-1	22	Buys	6.37	0 - 8	4-4
23	Segers	1.05	1 - 4	1-3	23	Matist	6.37	0 - 1	1-0
24	Lievaart	0.90	1 - 1	1-0	24	Ooms G	6.34	3 -11	5-6
25	Slaa	0.52	0 - 1	0-1	25	Deniz	4.07	0 - 1	0-1
					26	Takkenberg	3.77	1 - 1	0-1
					27	Vervetjes	3.59	1 - 4	2-2
					28	Jorem	1.86	0 - 1	1-0

J.W. Bakker

POTTEN

Omdat de opbrengst van interessante potten van anderen wederom nihil is (waarom laat u mij het nooit eens weten als u zeer tevreden over uw geestesprodukt bent? Eén keer per jaar moet iedere schaker toch wel dat gelukzalige gevoel hebben dat hij niet los kan komen van de prachtpartij of prachtkombinatie die hij zojuist aan het notatiebiljet heeft toevertrouwd?) laat ik maar wat partijtjes van Aad Everwijn en mijzelf zien. In alle partijen is wel één aardige stelling op het bord geweest, al wordt het spektakel van de eerste pot niet herhaald in de andere partijen die ik dit jaar met Aad speelde. Dankzij een beperkte tijd voor analyse, een beperkte geheugencapaciteit en een beperkte plaatsruimte zijn de analyses niet al te omvangrijk en niet allemaal even grondig. Desalniettemin veel plezier met dit halve dozijn!

Wit: R.J. Kloek

Zwart: A. Everwijn

18 febr. '83

1. e2 - e4 c7 - c5
 2. d2 - d4 c5 x d4
 3. c2 - c3 d4 x c3
 4. Pb1 x c3 Pb8 - c6
 5. Pg1 - f3 e7 - e6
 6. Lf1 - c4 Pg8 - f6 ?

16. Ld6 x f8 a6 x b5
 Ook hier geeft 16. ... Kxf8 zwart betere kansen dan in de partij.

17. Lf8 x b4 Da5 x b4
 18. Lc4 x b5 Pf6 - d5

Met 6. ... d6 was zwart in de gangbare varianten van het Morragambiet terecht gekomen. Theorieboeken geven hier als betere alternatieven 6. ... a6 en 6. ... Lb4.

Hier beoordeelde ik mijn kansen als zeer gunstig: een kwaliteit voor een pion gewonnen, de zwarte dameloper staat slecht en de zwarte dame staat bloot aan aanvallen door mijn torens. De witte stukken bleken tot mijn verbazing niet goed samen te werken, of althans: ik liet ze niet goed samenwerken.

7. e5 - e4 Pf6 - g4
 8. Lc1 - f4 Dd8 - a5
 9. Dd1 - e2 Lf8 - c5
 10. 0 - 0 f7 - f6
 11. e5 x f6 Pg4 x f6
 12. Pc3 - b5 0 - 0

19. Lb5 - c4 Pd5 - c3
 20. Dd1 - d3 d7 - d5
 21. Lc4 - b3 Lc8 - d7
 22. Pf3 - g5 Db4 - h4

Eindelijk kan de koning uit het centrum ontsnappen, maar wit richt nu zijn aandacht op de zwarte dame.

Dit dekt h7, valt het paard aan en dreigt Lb5 (na dekking van het paard op c3).

13. Lf4 - c7 Lc5 - b6

23. Pg5 x e6 Pc3 - e4

13. ... b6 14. a3, Le7(?) 15. b4, Da4
 16. Pc3 wint de dame, en ook in andere varianten wint wit materiaal.

Na 23. ... Lxe6 24. Dxc3 Ld4 25. Del blijft wit een kwaliteit voor. De tekstzet valt f2 voor een derde keer aan.

14. Lc7 - d6 a7 - a6

24. g2 - g3 Dh4 - f6

14. ... Td8 15. a3, Pd5 16. b4, Da4
 17. Tfd1 wint.

Houdt f2 drie maal onder schot.

15. b2 - b4 Pc6 x b4

25. Pe6 - f4 Pe4 x f2

Beter is 15. ... Da4 16. Lxf8 (de dame kan niet worden gevangen) Kxf8 17. Pc3 Dxb4 18. Dd3 met onduidelijk spel, waar bij het gevoel blijft bestaan dat er voor wit iets beters moet zijn te vinden.

De stelling wordt nu zeer ingewikkeld en de slinkende tijd maakte het onmogelijk om veel varianten door te rekenen. Ik heb geen tijden genoteerd bij deze partij, maar herinner mij wel dat wij beiden tot het einde steeds wel even over onze zet

konden nadenken. Wit kan niet op f2 slaan omdat dan Tal hangt. Daar de aftrekschaaks niet al te veel opleveren wordt eerst de naar c6 loerende loper op d7 onschadelijk gemaakt.

26. Dd3 x d5 + Kg8 - h8
 27. Dd5 x d7 Ta8 - d8
 28. Dd7 - f7 Df6 - b2

28. ... Pg4+ 29. Kh1 Db2 (Pf2+ 30. Kg2)
 30. Pg2 Pf2+ 31. Txf2 Dxd1+ 32. Tf1 en mat op f8.

29. Df7 - h5 ...

Wit dekt het dreigende mat op h2 en dreigt zelf mat via Pg6, waardoor 29. ... Pg4 30. Kh1 Pf2+ 31. Txf2 Dxd1 32. Kg2 geen zin heeft.

In de tweede partij gebeurt niet zoveel opwindends. Beide spelers zijn met hun eigen plannetjes bezig - wit in het centrum en zwart op de koningsvleugel - zonder zich erg veel te bekommeren om de plannen van de ander. Ik geef de partij zonder commentaar, behalve dat zwart vergeet dat hij op het foutieve 7. f3? met Db6 moet antwoorden (8. Dd2 Pxe4 of 8. Pf5 Dxb2). Aad had mijn stukoffer op de 28e zet niet gezien, maar toen was het al te laat: 29. fxg4 Txf2 31. Lxf2 Dxb2+ 32. Kf1 Dh1+ 33. Lg1 Tf6+

Wit: A. Everwijn

1. e2 - e4 c7 - c5
 2. Pgl - f3 Pb8 - c6
 3. d2 - d4 c5 x d4
 4. Pf3 x d4 g7 - g6
 5. c2 - c4 Lf8 - g7
 6. Lc1 - e3 Pg8 - f6
 7. f2 - f3 0 - 0
 8. Pbl - c3 d7 - d6
 9. Tal - c1 Lc8 - e6
 10. Lf1 - e2 Ta8 - c8
 11. Pd4 x e6 f7 x e6
 12. 0 - 0 Dd8 - a5
 13. Dd1 - b3 b7 - b6
 14. Tf1 - d1 Pf6 - d7
 15. a2 - a3 Da5 - e5

Wit: R.J. Kloek

1. e2 - e4 e7 - e5
 2. Pgl - f3 Pb8 - c6
 3. Lf1 - b5 Pg8 - f6
 4. d2 - d4 e5 x d4
 5. 0 - 0 Lf8 - e7
 6. Tf1 - e1 ...

De theorie gaat verder met 6. De2 0-0
 7. e5 Pe8 8. Td1 d5 9. c3

6. ... 0 - 0
 7. Pf3 x d4 Pc6 x d4
 8. Dd1 x d4 d7 - d5
 9. e4 x d5 ...

9. e5 Pe4 met dreiging Lc5

29. ... g7 - g5
 30. Dh5 - e2 Td8 - d2

Na 30. ... Pg4+ 31. Kh1 Pf2+ 32. Txf2 Dxd1+ Tf1 blijft wit een stuk voor. Nu wordt zwart mat gezet zonder van het nemen zetten lang dreigende aftrekschaak te hebben geprofiteerd.

31. De2 - e8 + Kg8 - g7
 32. De8 - f7 + Kg7 - h6
 33. Df7 - e6 + Kh6 - g7
 34. Pf4 - h5 +

en zwart geeft het op.

Zwart: R.J. Kloek

25 maart 1983

16. Td1 - d2 g7 - g5
 17. Db3 - d1 Tf8 - f6
 18. b2 - b4 Tf6 - h6
 19. g2 - g3 De5 - f6
 20. Pc3 - b5 e6 - e5
 21. Pb5 - c3 Df6 - g6
 22. Pc3 - d5 Dg6 - h5
 23. Le2 - f1 e7 - e6
 24. Pd5 - c3 Pc6 - d4
 25. g3 - g4 Dh5 - h4
 26. Td2 - f2 Tc8 - f8
 27. Lf1 - e2 Pd7 - f6
 28. Dd1 - d2 Pf6 x g4
 29. Le3 x g5 Dh4 x f2 +

Wit geeft op.

Zwart: A. Everwijn

10 juni 1983

9. ... c7 - c6
 10. Lb5 - d3 c6 x d5

Door met het paard op d5 terug te nemen had zwart zich een geïsoleerde pion bespaard: 11. De4 f5 12. De2 is niet gevaarlijk.

11. Pbl - c3 b7 - b6
 12. Lc1 - g5 Lc8 - b7
 13. Tal - d1 h7 - h6
 14. Lg5 - h4 Le7 - c5
 15. Dd4 - f4 Lc5 - d6
 16. Df4 - f5 Dd8 - d7

Ook 16. ... Lc8 17. Lxf6 Lxf5 18. Lxd8 Lxd3 19. Txd3 Taxd8 20. Txd5 kost een pion.

- 17. Lh4 x f6   Dd7 x f5
- 18. Ld3 x f5   g7 x f6
- 19. Pc3 x d5   Lb7 x d5
- 20. Td1 x d5   Ld6 - e5
- 21. c2 - c3   Tf8 - e8
- 22. Te1 - d1   Te8 - e7
- 23. g2 - g3   Ta8 - e8
- 24. f2 - f4   Le5 - c7
- 25. Td5 - d7   Kg8 - f8

Zwart verhindert de controle van wit over de zevende rij,

- 26. Kf1 - e1   Te7 x d7
- 27. Td1 x d7   Te8 - e7

maar erg bewegelijk zijn zijn stukken niet.

- 28. Td7 - d5   h6 - h5
- 29. Lf5 - d3   h5 - h4
- 30. Kf1 - f2   h4 x g3 +
- 31. Kf2 x g3   Te7 - e3 +
- 32. Kg3 - g4   Kf8 - e7
- 33. Ld3 - b5   Lc7 - d6
- 34. Td5 - d2   Te3 - e1
- 35. Td2 - g2   Tel - e4

Na de 35e zet werden de klokken een kwartier terug gezet, en moest de partij worden uitgevluggerd. Aad had geen tijd meer over en ik nog één minuut. Ik beoordeelde mijn kansen optimistisch: ondanks de ongelijke lopers had ik een prachtige vrijpion op de h-lijn, die ik al spoedig inruilde voor de zwarte pionnen op de damevleugel.

Wit: A. Everwijn

- 1. c2 - c4   c7 - c5
- 2. Pb1 - c3   g7 - g6
- 3. Pg1 - f3   Lf8 - g7
- 4. e2 - e3   e7 - e6

Ik ben gewend om in dit soort openingen mijn koningspaard naar e7 te spelen, maar zonder Pc6 is dat toch niet zo'n goede gedachte.

- 5. d2 - d4   c5 x d4
- 6. Pf3 x d4   Pg8 - e7
- 7. Pd4 - b5   0 - 0

Wit: A. Everwijn

- 1. Pg1 - f3   d7 - d5
- 2. d2 - d4   e7 - e6
- 3. c2 - c4   Pg8 - f6
- 4. Lc1 - g5   Lf8 - e7
- 5. Pb1 - c3   0 - 0
- 6. e2 - e3   b7 - b6

Als je binnen korte tijd zo vaak tegen elkaar speelt, kun je door je verlangen

- 36. Tg2 - f2   Te4 - e1
- 37. h2 - h4   Te1 - g1 +
- 38. Kg4 - f3   Tg1 - h1
- 39. Tf2 - e2 +   Ke7 - f8
- 40. Te2 - e8 +   Kf8 - g7
- 41. Te8 - d8   Ld6 - e7
- 42. Td8 - d7   Kg7 - f8
- 43. Td7 x a7   Th1 x h4
- 44. Ta7 - a8 +   Kf8 - g7
- 45. Ta8 - b8   Le7 - d6
- 46. Tb8 x b6   Th4 x f4 +

en hier hield ik op met noteren. In plaats van snel met de pionnen te gaan marcheren haalde ik eerst nog pion f7 op, waarna de volgende stand ontstond:

Wit: Kc5, Tb5, Lc4, a4, b2, c3
Zwart: Kc7, Td2, Le5, f6

Ik speelde a5, en was aldus zeer behulpzaam bij het mat zetten door Ld6.

Zwart: R.J. Kloek

24 juni 1983

- 8. e4 - e5   f7 - f5

Dit is wel wat voorbarig. Van het antwoord van wit begreep ik weinig: pion a7 wilde ik niet zomaar opgeven, en dus ontwikkelde ik mijn damepaard.

- 9. Lc1 - f4   Pb8 - c6
- 10. Lf4 - c7

en zo verloor ik voor het eerst van mijn leven binnen 10 zetten.

Zwart: R.J. Kloek

29 juli 1983

om eens iets anders te spelen heel goed terecht komen in een opening waarvan je niet eens de naam kent. Is dit Tarrasch? Ik kan het niet meer naslaan omdat ik het betreffende deel van de "Losbladige" heb uitgeleend aan een onbekende. Kijkt u ook even in uw boekenkast? Rob Hopman kwam na de partij vertellen hoe wit nu moet voortzetten, maar hoe? Ik weet het niet meer.

- 7. Lf1 - d3   d5 x c4
- 8. Ld3 x c4   Lc8 - b7
- 9. Tal - c1   Pb8 - d7
- 10. Dd1 - e2   c7 - c5
- 11. 0 - 0   a7 - a6 ?

Met deze zet breng ik mijn dame in grote problemen. Beter was bijv. 11. ... Pe4. Gelukkig meende Aad al snel dat zijn stelling zo gunstig was dat hij een stuk en kort daarop een kwaliteit kon offeren.

- 12. d4 x c5   Pd7 x d5
- 13. Tf1 - d1   Dd8 - e8
- 14. Pf3 - e5   b6 - b5
- 15. Pc3 x b5   a6 x b5
- 16. Lc4 x b5   De8 - b8
- 17. Tc1 x c5   Le7 x c5
- 18. Lg5 x f6   g7 x f6
- 19. Pe5 - d7   Db8 - a7

Als de dame naar de c-lijn gaat volgt 20. Tc1 met stukverlies.

- 20. De2 - g4 +   Kg8 - h8
- 21. Dg4 - h4   ...

Na 21. Pxf6 Lxe3 22. fxe3 Dxe3+ 23. Kf1 Tg8 24. Pxg8 Txxg8 25. Dh4 Lxg2 mat. Na 21. Pxf8 Lxf8 (Txf8 22. Dh4 met dreiging Td7 en zwart mag blij zijn als hij de remisehaven bereikt, als hij

Wit: R.J. Kloek

- 1. e2 - e4   c7 - c5
- 2. c2 - c3   d7 - d5
- 3. e4 x d5   Dd8 x d5
- 4. d2 - d4   e7 - e5

Gebruikelijk is hier 4. ... cxd4 5. cxd4 of 5. Dxd4 met overgang naar het variantencomplex van het Morragambiet.

- 5. d4 x e5   Dd8 x e5 +
- 6. Lf1 - e2   ...

De theorie geeft 6. Le3, Pf6 7. Pf3 Dc7 8. Pa3 a6 met een plusje voor wit.

- 6. ...   Lc8 - g4
- 7. Lc1 - e3   Lg4 - d7

Er dreigde 8. Da4+

- 8. Pgl - f3   De5 - c7
- 9. Pbl - d2   Pg8 - f6
- 10. 0 - 0   Pb8 - c6
- 11. Tf1 - e1   Lf8 - e7
- 12. Dd1 - c2   0 - 0
- 13. Pd2 - e4   b7 - b6
- 14. Tal - d1   Ta8 - d8

De partij heeft ieder van ons al een uur gekost, en dan is eigenlijk nog maar net de opening achter de rug.

überhaupt de dans ontspringt) 22. Td7 Tc8 23. h3 Tc1+ 24. Kh2 Db8+ 25. Dg3 zal het voor zwart nog niet eenvoudig zijn om te winnen.

- 21. ...   Tf8 - g8
- 22. Dh4 x f6   ...

22. Pxf6 Txxg2 23. Kf1 Tg7 24. Td7 Lg2+ 25. Ke2 Dxa2 enz.

- 22. ...   Tg8 - g7
- 23. Pd7 - e5   Lb7 x g2
- 24. Td1 - d8 +?   ...

24. Td7 Lc6+ 25. Dxxg7+ Kxxg7 26. Txa7 Txa7 27. Lxc6 Txa2 geeft wit nog kleine kansen op remise.

- 24. ...   Lc5 - f8

24. ... Txd8 25. Dxd8+ en wit heeft eeuwig schaak.

- 25. Td8 - d4   Da7 - e7

Zwart sluit de verdediging rond zijn koning en wint nu door zijn materiële voorsprong.

- 26. Pe5 x f7 +   De7 x f7
- 27. Df6 x f7   Tg7 x f7
- 28. Kgl x g2   Ta8 x a2
- 29. Td4 - e4   Ta2 x b2

Wit geeft op.

Zwart: A. Everwijn 30 sept, 1983

- 15. Le2 - d3   h7 - h6
- 16. Dc2 - c1   Pf6 - d5

Zwart laat zich het looperoffer bewijzen. Wit gelooft er in, met al zijn stukken bij de hand.

- 17. Le3 x h6   f7 - f5
- 18. Ld3 - c4   f5 x e4

Op 18. ... Le6 volgt 19. Peg5

- 19. Tel x e4   Kg8 - h7

Hiermeer voorkomt zwart vooralsnog materieel verlies, én het naderbij komen van de witte dame.

- 20. Td1 x d5   g7 x h6
- 21. Pf3 - h4   ...

Het gelukkig gesternte van de aanvaller! Na Lg5 had Aad nog 1 minuut, en ik 5 min.

- 21. ...   Le7 - g5
- 22. Td5 x g5   h6 x g5
- 23. Dc1 x g5   ...

Dreigt 24. Pf5, met dubbele matdreiging.

- 23. ...   Dc7 - d6
- 24. Ph4 - f5   Dd6 - f1 +
- 25. Lc4 - f1   vlag

Schaakster Ada van der Giessen: Alleen bij bridge zijn man en vrouw gelijk

Als denksport is het schaken voorbestemd voor het mannelijk geslacht. Een vooroordeel, dat Ada van der Giessen (35) heftig doet steigeren. Zelf schaakt ze al 29 jaar en vier jaar geleden trad ze als eerste vrouw toe tot het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Schaakbond. Met Renée Douwes praat ze over de niet te stuiten opmars van het vrouwenschaak.

Nog te weinig vrouwen in het spel

Bij het schaken in ons land zijn maar vijf procent vrouwen in het spel: zo'n vijftienhonderd van de ongeveer 33.000 leden van de Koninklijke Nederlandse Schaakbond. Een verhouding, die eigenlijk niet past bij de waarde, die men aan het bestaan van de dame (een koningin) in het schaakspel toekent. Want de dame is machtiger dan de koning, om wie het begonnen is. En dat is zij al eeuwen. Waarschijnlijk heeft het optreden van Jeanne d'Arc, een strijdbare veldheer (eigenlijk dus: veldvrouwe) omstreeks 1420 geleid tot het machtige schaakstuk, dat de dame nu is. Want vóór die tijd was die dame nog niet in het spel, dat al veel langer bestond.

Jeanne d'Arc was in die vijftiende eeuw een heldin, die het Franse leger in een zware strijd tot de overwinningvoerde. Ze werd vereerd als een vrijheidsstrijder naast een bange koning. In diezelfde tijd kreeg het moderne schaak, zoals we dat nu kennen, zijn definitieve vorm. Er was één stuk bij, dat letterlijk uit de

schaduw van de koning naar voren trad, zoals Jeanne d'Arc dat in werkelijkheid ook deed. Uit dat aanvankelijk zwakke schaakstuk ontstond de sterke dame.

Maar zoals op veel gebieden, is ook in het schaakspel het vrouwelijke element in de minderheid. Dat heeft zijn historische achtergronden. Tegelijk met de ontwikkeling van het schaken als denksport (met een schaaktheorie) werd het spel een mannenaangelegenheid. Niet omdat vrouwen het niet zouden kunnen, maar omdat 'geleerde' vrouwen niet in het tijdsbeeld pasten. Dat heeft lang geduurd, tot zelfs in de vorige eeuw durfde iemand (een man...) te schrijven, dat tot de echte kenmerken van het schaken behoorde, de 'natuurlijke ongeschiktheid van de vrouw om de geest van dit spel te doorgronden'. Neen, schaakspel en schaaktheorie: dat was niets voor dames. Maar de vrouwen zelf interesseerden zich er soms wel voor. Napoleon had een hofdame, met wie hij wel eens schaak-

te. Omdat de emancipatie niet stil stond, kwam ook het damesschaak aan bod. Het eerst in Engeland, waar ook de vrouwen-emancipatiebeweging van de suffragettes zich met het schaken bemoeiden. Tegenwoordig zijn er net zo goed grootmeesters bij de vrouwen als bij de mannen en kennen de vrouwen hun eigen internationale en nationale wedstrijden. Een opvallende parallel met het mannschaak is, dat de wereldtitel bij de vrouwen al heel wat jaren in het bezit is van een Russin. Maar de vrouw is ondervertegenwoordigd in het schaken. De vrouwelijke leden van de Nederlandse schaakbond komen samen tot 4,4 procent. Dat is ook te zien bijvoorbeeld in het schaken op school. Op de lagere scholen vormen de meisjes samen 45 procent van de schakende kinderen; bij het voortgezet onderwijs maar vijf procent. Toch is de belangstelling groeiend. Op verschillende plaatsen in ons land vindt men groepjes vrouwen en meisjes, die schaakles krijgen.

Dat vrouwen niet zouden kunnen schaken is natuurlijk niet waar.

'Het is wél waar. De wereldkampioene speelt niet op het niveau van de top tien heren. Maar hoe komt dat? Euwe heeft jaren geleden al gezegd, dat vrouwen die gezien de geschiedenis nog heel wat verder moeten emanciperen, over pakweg vijftig jaar even goed zullen zijn als mannen. Ik roep daar dan altijd tegen in: op weg naar de top kun je zwanger worden, want dat blijft een handicap om een bepaald hoog niveau te halen. Ik denk dat maar weinig vrouwen op een intensieve manier aan een schaakcarrière bezig zijn. En uit kwantiteit komt kwaliteit.'

Ik zou juist zeggen dat schaken de enige sport is die je wel kunt volhouden als je zwanger bent.

'Nee, het kan niet. Je kunt dan een heleboel dingen niet, tenminste dat is mijn ervaring. Je bent zo met andere dingen

bezig - ook onder invloed van de veranderde hormonen - dat het erg moeilijk is je te concentreren. Natuurlijk, ik kan wel een schaakpartij spelen als ik in verwachting ben, maar m'n carrière staat een paar jaar stil. Je zakt ook niet terug in verre diepten want je hebt routine en het interesseert je, maar als je juist een variant aan het uitdenken bent en je voelt dat leuke gekriebel in je buik weer, dan ben je niet meer bij het probleem'.

Hoe lang schaak je al?

'Sinds m'n zesde. Mijn vader leerde het me, ik was de oudste, een soort zoon, want hij heeft alleen maar dochters. Mijn zusjes leerden het ook, maar ik ben de enige die ermee is doorgegaan.

Je rolt erin. Op de lagere school is het nog bijna niets, dat ligt op laag niveau. Toen kwam ik op het gymnasium en dan word je kampioen van je klas en de kampioen van de parallelklas gelooft niet dat een meisje kan schaken, dus hij daagt je grinnikend

uit. Vervolgens win je die partij. En dan gaat het als een lopend vuurtje door de hele school. Dus op een dag word je door iemand uit de vierde, tegen wie je erg opkijkt, gevraagd eens met het schoolteam te komen spelen en dan ga je met zestien jaar naar de club. Pa de eerste keer even mee om te vragen of ik kon worden thuisgebracht als het later dan half tien werd. Ik weet nog, dat we met het schoolteam tegen een andere school speelden. Daar gingen we apart, niet als groep naartoe. Dus ik bel aan, het was een jongensschool, en toen mocht ik er niet in. Pas nadat ze hadden geverifieerd of ik inderdaad in het schaakteam zat, mocht ik naar binnen'.

Heb je het nooit vervelend gevonden, als vrouw tussen mannen?

'Het stoorde me eigenlijk niet. Ik had er geen last van. Ik ging m'n gang maar en ik deed wat ik wilde: schaken. Drie uur later was het vaak: poeh, poeh, vrouwen kunnen toch wel wat. Waarom zit je niet aan

het eerste bord want je bent de beste van allemaal. Dan sloeg het weer naar de andere kant om. Dan krijg je wel een triomfantelijk gevoel, dat je ze als meisje even iets kunt laten zien.

Het ligt natuurlijk aan je karakter. Ik heb me er nooit druk over gemaakt of ik nu wel of niet de enige vrouw op de schaakvereniging was; dat ben ik natuurlijk vrijwel altijd geweest.

Als je zwanger bent kun je niet schaken

Het is wel een probleem, als je ouder bent. De oude dames die de Avro-cursus schaken hebben gevolgd, vinden het doodeng. Als ze pech hebben treffen ze een vereniging waar mannen zijn die vrouwen helemaal niet zo hartelijk verwelkomen. Want dat speelt nog sterk, het ouwe-herenclub idee. Ook lang niet iedere vereniging wil jeugd. Jeugd en vrouwen zijn hetzelfde 'probleem'.

Wat zeg jij als iemand beweert dat vrouwen het nooit zullen leren?

'O, ik zeg altijd dat het zo is. De aardigste discussie heb ik gehad met een paar jongens die ik mijn theorie ontvouwde. Daar geloof ik wel een beetje in, maar het is geen dogma, omdat ik geen feiten heb. Maar ik denk dat vrouwen door de andere hormonen en noem maar op minder in één richting leven dan mannen. Dat vrouwen meer dingen tegelijk kunnen doen. De rolverdeling zal dat wel hebben versterkt, maar het heeft ermee te maken. Die jongens voelden dat als een bedreiging want zoals ik dat bracht waren zij stommerds met oogkleppen. Dus gingen ze ontzettend in de verdediging, de sufferds. Dat was alleraardigst.

Je moet het niet zien als een aanval, wanneer iemand een opmerking maakt. Dat is heel dom, want het is een spel. Ik verzucht ook wel eens: o, mannen, verschrikkelijk. Ik geloof dat dat het probleem is, veel vrouwen beschouwen een losse kreet met een als een aanval'.

Er zijn toch wel sporten waarbij man en vrouw gelijk zijn?

'Noem maar eens wat. Alleen bridge. Bij andere sporten zit je weer met een lichamelijke handicap. Er zijn ook mannen, die zeggen dat vrouwen bij schaken een fysieke handicap hebben, omdat ze de kracht voor zoveel uur concentratie niet zouden kunnen opbrengen. Maar als ik dan weer in een rapport lees dat vrouwen zulke goede automobilisten zijn op de lange afstanden... dan snap ik er geen moer van.

Gemengd schaak bestaat wel. Het is normaal, laat ik het zo zeggen. In feite is het allemaal gemengd, maar er zijn vrouwen-toernooien. Ik speel voor mijn club in het

eerste team aan een laag bord met de heren mee, want clubcompetitie is er niet voor vrouwen. Er zijn niet zoveel vrouwenclubs en dat is maar goed ook, hoewel sommige groepjes vrouwen alleen onderling willen schaken zonder het geklets van die heren.

Maar dankzij de trainingen komen de junior-meisjes nu opzetten. Laatst organiseerde de onderbond van Amsterdam een gemengd toernooi, het beste meisje is dan kampioene. Heleen de Greef is daar derde geworden, ze had dus maar twee jongens in de leeftijdscategorie tot twintig jaar boven zich. Dat is heel goed'.

Sinds wanneer worden ook de meisjes getraind?

'Kijk, eerst werd het damesschaak er zo maar uit de losse pols door een van de heren bijgedaan, dat stelde nooit iets voor. Een aantal vrouwen heeft toen een commissie opgericht, omdat ze er een beetje greep op wilden krijgen. We hebben toen ook gevraagd of we bestuursvergaderingen mochten bijwonen, dat mocht helemaal niet. We zeiden dat het het beste was als er een vrouw in het bestuur kwam en toen heb ik me kandidaat laten stellen. Bestuursvergaderingen waren dus besloten. Het kwam erop neer, dat ze helemaal geen vrouwenbemoediging wilden. Het bestuur heeft dan ook niet onmiddellijk gezegd: o leuk, een kandidaat voor vrouwen-schaak, die nemen we. Daar is wel wat lobbyen aan voorafgegaan. En hoe gaat dat dan? Aanvankelijk is iedereen tegen, maar op een gegeven moment zijn er een paar mensen voor en dan gaat iedereen om. Na een paar maanden was het de gewoonste zaak van de wereld.

Dat speelde vier jaar geleden. Daarvoor was er nooit geld, maar erna bleek, dat als je er eenmaal zit en een niet overdreven, reële begroting indient, dat het plotseling allemaal wel kan. Er werd bijvoorbeeld niets gedaan aan de begeleiding van opkomend talent, we kregen visioenen van een sterk verouderende generatie vrouwelijke schakers. In 1974 waren we nog het beste niet-Oosteuropese schaakland en in '80 was dat al afgezaakt naar de achtste, negende plaats. Er werd ook geen planning gemaakt. Op een gegeven moment kwam men tot de ontdekking: hé, we hebben nog voorronden ook, daar hebben we nog geen sponsor voor. De mannen hadden daar een speciaal bestuurslid voor. Bij ons werd dat in de laatste dagen nog even meegepakt door iemand die public relations deed. Het was een ondergeschoven kindje, niemand nam het au sérieux. Eigenlijk was het eerste waarmee ik begon toen ik in het bestuur kwam, een netwerk van trainingen opzetten. Dat is eigenlijk ook het enige wat ik de afgelopen tijd heb gedaan. Nu zijn we er, het loopt goed en er komt steeds nieuw talent'.

Wordt het schaken op scholen nu meer geleerd dan vroeger?

'Ja, vooral op de lagere scholen wordt het veel kinderen geleerd. In de zesde klas

doen ze dan schaak-examen. Op de lagere scholen is de verhouding schakende jongens-meisjes half om half, maar op de middelbare scholen is slechts vijf procent van de schakers vrouwelijk. Dus daar vallen ze af. Hoe dat komt, weten we niet. Misschien kunnen we het nog eens laten onderzoeken door iemand die erop wil afstuderen, maar het is een gek verschijnsel. Dat verschil is te groot.

Wel is het opvallend, dat meisjes meestal meer hobby's hebben dan jongens. Als jongens schaken, doen ze alleen maar dat. We willen nu proberen de ouderen tot schaken te bewegen, dus de moeders van meisjes die een cursus volgen. We hebben ontdekt, dat wanneer drie, vier vrouwen op een schaakclub zitten, het plotseling zo gewoon is in die wijk, dat er opeens vijf bijkomen. Voor de mannen is het ook anders. Als jij de enige bent die oppast omdat je vrouw moet schaken is het anders dan wanneer je het met z'n tien doet.

Het moet een normaal verschijnsel worden, dat vrouwen schaken. Nog steek pikken een heleboel meisjes het als maar tegen ze zegt: joh, wat moet je daar tussen al die kerels, ga toch lekker naar ballet. Daarom willen we de ouders van kinderen die schaken benaderen. Ze hoeven dan geen beroepsschakers te worden, als ze maar begrijpen waarom hun kind schaakt. Als ze maar zeggen: leuk dat je schaakt, wat kan het jou schelen of je tussen mannen zit. De mentaliteit zou moeten veranderen'.

Komt het doordat het de kinderen in Oosteuropese landen met de paplepel wordt ingegoten, dat ze daar zoveel beter schaken?

'Ze leren het inderdaad verschrikkelijk vroeg. Er is nu een nieuwe lichting erg goede schaaksters, die komen allemaal uit één streek in Rusland, Georgië. Dat heeft ook te maken met de sfeer, ouders die het hun kinderen leren, extra uren schaakles op de lagere school. Je kunt zelfs schaken studeren in Rusland, er is een schaakfaculteit.

De Russinnen schaken veel beter. Maar de training die daarachter zit... dat zou ik geen meisje hier willen aandoen. Dat is afgrijselijk. En het is een beroep. Officieel heb je dan een ander beroep, maar daar ben je van vrijgesteld om te schaken en schaak te studeren. Dat is niet te vergelijken met de situatie hier'.

Hoe lang ben je met een partij bezig?

'Vijf uur. Althans, je begint en na vijf uur is de eerste tijdscontrole. Dus als je een beetje aan elkaar gewaagd bent, zit je meestal die vijf uur wel uit. Je praat niet met je tegenstander, dat hoort niet. Je kunt hem koffie aanbieden, maar zelfs dat... nee, als het echt spannend is, loop je er doodstil omheen. Ik ben een loper, ik ga wat heen en weer, met de wedstrijdleader een praatje maken, een bezoeker begroeten. Dat mag allemaal, maar je mag in die vijf uur niet over de partij praten, je niet ergens heen begeven waar je ongecontroleerd bent, je mag naar het toilet, maar

niet een kwartier op je kamer gaan zitten om een variant na te kijken. Ik zeg altijd: het eerste half uur van een schaakpartij duurt het langst. Als je die opening hebt en je bent aan het spelen, dan vliegt het voorbij. Het is als een spannend boek: je denkt alleen maar aan de partij. En in de loop van het toernooi word je iedere ronde zenuwachtiger. Je kijkt op de andere borden, maar het dringt niet tot je door. Ik bekijk de globale kenmerken en of er al een bepaalde geforceerde lijn in zit. Zodra ik dat weet, ga ik lopen en terwijl ik loop werkt dat wel door. Soms denk ik plotseling: o ja, maar... en dan loop ik terug'.

Je geeft ook simultaan-schaak. Is dat niet vermoeiend, zoveel borden en in een hoog tempo alles oplossen?

'Nee hoor. Schaken is zo... wiskundig. Het heeft regels. Als je pas leert schaken, moet je iedere zet en alles uitdenken. Maar later ken je alle openingssystemen, de consequenties, je weet hoe een open lijn voor een toren werkt, wat de diagonaal voor een loper betekent, wat centren betekent, op welk moment je een doorgeschoven pion in de gaten moet houden, met een heleboel dingen hoeft je geen rekening meer te houden. En hoe beter je bent, hoe duidelijker het is, hoe meer je je op een paar punten kunt concentreren. Het is wel vermoeiend, maar niet vermoeiender dan een partij spelen. Je moet een ander soort beslissingen nemen en ervoor zorgen dat je bij de bekende thema's blijft, dat je niet iets doet dat wel goed voor jou is, maar waar teveel tijd in gaat zitten'.

Heeft schaken een opvoedkundige waarde?

'Ja. Ik ben dan ook heel blij, dat het kinderen wordt geleerd. Om te beginnen leer je incasseren. Je leert keihard dat je zelf die fouten maakt, die kun je alleen aan jezelf wiiten. Je bent steeds verplicht te beslissen, je speelt het spel alleen. Ik denk dat net voor docenten heel gemakkelijk is kinderen die schaken een sterk gevoel van sportiviteit, eigenwaarde en relativiteit bij te brengen. Het is ook geen spel waar je goed in wordt als je alleen maar wilt winnen. Je moet van het spel houden, je moet het fascinerend vinden, winnen is niet zo belangrijk'.

Bereid je je voor op een toernooi?

'Eigenlijk niet. Ik ben dan ook gedoemd af te zakken de komende jaren, want de jeugd komt opzetten. Dat kan me niet zoveel schelen, ik zal achter dat bord natuurlijk wel blijven knokken om zo hoog mogelijk te eindigen, maar aan de andere kant heb ik toch geen tijd meer om er studie van te maken. Ik heb m'n kans gehad en toen was er geen training, er is niet uitgekomen wat eruit had kunnen komen.

« Het ouwe-herenclubidee speelt nog sterk »

Maar nu zijn die mogelijkheden er wel en ik wil die meisjes zo snel mogelijk op internationaal niveau brengen. Ik wil, dat we weer een team krijgen op het oude niveau, dat we weer een Nederlandse top krijgen, een Olympiadeteam dat bokst tot we bij de beste Europese landen horen. Want als je vijfde bent na vier Oosteuropese landen, dan heb ik het gevoel dat je heel erg goed bent, ook al krijg je dan net geen plak'.

Wat zou je doen als je niet meer zou kunnen schaken?

'Dat is te hypothetisch, ik kan niets verzinnen waardoor ik niet meer zou kunnen schaken. Tenzij het een achteruitgang in je hersenen is, maar dan mis je het niet, dan weet je niet beter. Als je blind wordt, kun je blijven schaken. Er zijn mensen bij toernooien van negentig jaar. Ze spelen uurspartijen, omdat ze het niet zo lang kunnen volhouden. Het zijn soms nog verdraaid pittige partijen.

Ik wil blijven schaken. Als ik schaken niet als hobby zou hebben, dan denk ik niet, dat ik met een baan en een huis en nu met twee kinderen de sleur zou kunnen blijven doorbreken. Ik train mijn geest en m'n

concentratievermogen. Door het schaken wordt m'n leven verlevendigd. Mijn man schaakt ook, zij het op veel lager niveau. Ik stel me voor, dat we als de kinderen zeventien, achttien zijn naar open toernooien gaan in Guernsey en Spanje. Vroeger deden we dat ook. Bart eindigde dan zo ergens onderaan en ik in het midden'.

Heeft hij er geen moeite mee, dat jij veel beter bent?

'Geen enkele moeite, maar hij is natuurlijk een geëmancipeerde man. Hij heeft me er ook in gesteund, dat ik m'n meisjesnaam gebruik. Daar heb ik van vrouwen veel meer kritiek op gehad dan van mannen, dat wordt als bedreigend gezien. Ik doorbreek het patroon zoals het in hun ogen hoort te zijn en dat ik me daar gelukkig bij voel is iets engs. En dan ook nog schaken en in het bestuur van de schaakbond zitten... dat kan helemaal niet'.

Renée Douwes

Inlichtingen over vrouwenschaak en schaakcursussen verstrekt de KNSB, Passeersgracht 32, 1816 XN Amsterdam. Telefoon 020-238788.